

Wat er aan de bestuurskrisis voorafging

Het is voor de partij wellicht erg moeilijk een inzicht te krijgen in het gebeuren rond de bestuurskrisis van 17 augustus. In vele actiecentra was men juist begonnen met het bespreken van het rapport-Trip en talrijk waren ook de meningen die, wel of niet op papier gezet, de ronde deden over de koers van de PPR na de verkiezingsnederlaag zou moeten gaan varen.

Vooraf gevoelsmatig zullen veel leden sympathie hebben gevoeld voor één van de beide groepen die in het bestuur tegenover elkaar stonden. Velen zullen hun oordeel hebben willen opschorten tot ze meer informatie zouden hebben over de feitelijke gang van zaken rond de bestuurskrisis. In dit artikel proberen we die informatie op tafel te krijgen.

Nadat het rapport-Trip was uitgebracht heeft het partijbestuur een voorstel behandeld om op grond van dit rapport een aantal stellingen te formuleren en die de partij in te sturen ter discussie. De gedachte daarachter was, dat er een praktische uitwerking aan het rapport-Trip moest worden gegeven. Dit voorstel werd in het partijbestuur met acht tegen zeven stemmen aangenomen. Wijnand van Hoogevest, de afgetreden voorzitter die als woordvoerder optrad

van het groepje van zeven bestuursleden dat er dinsdagnacht de 16e augustus de brui aan gaf, noemt dit als een feit uit de reeks van meningsverschillen die al lang het konflikt binnen het partijbestuur markeerde. Ook bij de resolutie met de PvdA en met het latere regeerakkoord met de PvdA was het partijbestuur steeds onmachtig een unaniem advies uit te brengen.

Een deel van het partijbestuur wilde dus met het rapport-Trip in de hand een nieuwe start maken, maar een ander deel vond dat niet nodig, zegt Wijnand van Hoogevest. De bestuursleden hadden de gelegenheid een inbreng voor een stuk te maken, die werd samengevat door Wijnand en Ton de Lange. Dat stuk met aanbevelingen werd maandagavond 15 en dinsdagavond 16 augustus in het bestuur besproken.

Een moeilijk punt bleek aanbeveling 4.6, waarin het volgende stond: „De PPR schuwt het dragen van politieke verantwoordelijkheid in beginsel niet. Dit betekent tevens dat samenwerking in regering en andere bestuurskolleges, ook met niet-progressieve partijen, een reële mogelijkheid blijft voor de (nabije) toekomst, uiteraard voorzover programmatiese overeenstemming is te bereiken. Daarbij wordt onderkend, dat het sluiten van compromissen, zolang geen progressieve meerder-

De Jong

heid is verkregen, ook met anderen dan progressieven, niet te vermijden is”.

Vice-voorzitter Jaap de Jong zei het onjuist te vinden dat Wijnand zich als partijvoorzitter zo nauw met de aanbevelingen verbonden had door er één van de opstellers van te zijn en zich zo tot eksponent te maken van één van de vleugels in de partij. Hij deelde ook mee, dat, als deze tekst zou worden aangenomen, hij de uitwerking daarvan niet zou meemaken, met andere woorden, dan zou hij opstappen. Volgens Wijnand legde deze verklaring een grote druk op de besprekingen. Jaap de Jong reageert hierop met te zeggen, dat hij met zijn opmerking niet een grotere druk op de discussie legde dan die er al op lag.

En daarmee wordt wel een tip van de sluier opgelicht. Hoewel de persoonlijke verhoudingen niet slecht zijn, heeft dit bestuur vanaf zijn verkiezing vorig jaar politiek gezien niet kunnen functioneren door de meningsverschillen over de strategievragen: Wel of niet regeren en zo ja onder welke condities, wel of niet nauw met de PvdA samenwerken etc. De groep Van Hoogevest, zo blijkt uit de verslagen van de bestuursvergaderingen, wilde in deze kwestie een duidelijke uitspraak van een kongres. Zo wilden ze liever twee verschillende meningen ter keuze aan een kongres voorleggen, dan een compromistekst, waar men zich wellicht in zou kunnen vinden, maar die geen einde zou maken aan de verlammende verschillen van inzicht.

Jaap de Jong neemt het de groep kwalijk, dat zij niet bereid was tot het aanvaarden van een compromistekst. Wijnand van Hoogevest zegt hierop, dat er een nieuwe

FRAKTIE OVER BESTUURSKRISIS

Dit is de verklaring van de PPR-fractie bij het aftreden van zeven bestuursleden op 17 augustus 1977.

Nu gebleken is dat het partijbestuur onmachtig is om op zo'n belangrijk punt als de strategie met een eensgezind voorstel naar de partij te komen, heeft de Tweede-Kamerfractie ook de rest van het bestuur gevraagd af te treden.

De fractie oordeelt het noodzakelijk dat binnen zes weken een kongres bijeenkomt.

Op dit kongres moeten naar haar mening mede naar aanleiding van het evaluatie-rapport van de Kommissie Trip in elk geval de volgende punten aan de orde komen:

- samenwerking met niet-progressieve partijen in de nabije toekomst, in de regering en in provinciale en gemeentelijke besturen;
- de betrouwbaarheid van de PPR als politieke partner;
- de vertrouwensrelatie tussen de partij, haar organen en haar functionarissen.

De fractie blijft — uiteraard onder handhaving van het eigen verkiezingsprogramma — het tussen PvdA en PPR gesloten regeerakkoord als een belangrijk en bruikbaar uitgangspunt beschouwen voor een in de komende vier jaar na te streven progressief beleid.

Zij zal daarom iedere regeringsdaad die uitvoering van dit akkoord of onderdelen daarvan bevordert van harte steunen.

De fractie herinnert de partij eraan dat gezien de verkiezingsuitslag de invloed van de PPR op de politiek in Nederland niet anders dan bescheiden kan zijn.

start gemaakt moet worden na de verkiezingsnederlaag.

Na allerlei amenderingen kwam voor 4.6 een nieuwe tekst tot stand. Die tekst luidde als volgt: „De PPR streeft in beginsel naar het dragen van politieke verantwoordelijkheid. Dat sluit samenwerking met niet-progressieve partijen niet bij voorbaat uit, uiteraard voorzover programmatiese overeenstemming is te bereiken en de personele samenstelling een progressiever beleid garandeert. Daarbij moet worden onderkend, dat het sluiten van compromissen, zolang geen progressieve meerderheid is verkregen, ook met anderen dan progressieven, niet te vermijden is”.

Deze tekst werd met tien tegen vier stemmen verworpen, waarbij Jaap de Jong zich onthield. De tien tegenstemmers bestonden uit de groep van Wijnand en enkele bestuursleden die vonden dat er een te grote regeergeneigdheid in te lezen viel.

Wijnand noemt deze tekst onaanvaardbaar omdat een term als „niet uitsluiten” weer een stap terug betekent. De laatste zin van de nieuwe tekst heeft het drammerige waar we juist vanaf moeten, zegt Wijnand. „Het is een aanscherping in de richting van het vingertje opsteken”.

Het bestuur zat op dat moment zonder tekst over de te volgen strategie. Er werd afgesproken de volgende avond door te vergaderen, waarbij Wijnand en Jaap de Jong een poging zouden doen opnieuw een tekst te formuleren. Door tijdgebrek slaagden zij daar niet in en zodoende lag de volgende avond

een nieuwe tekst van Jaap de Jong op tafel, waarover na ellenlange debatten en stemmingen geen overeenstemming kon worden bereikt. Een voorstel om, gezien de situatie, de zetels ter beschikking te stellen werd verworpen. „Wij moesten toen wel aftreden omdat er geen functioneren meer mogelijk was. We moesten de partij in de gelegenheid stellen zich over de inhoud van het konflikt uit te spreken en een nieuwe lijn te bepalen”, aldus Wijnand. Hij heeft niet stil gestaan bij de mogelijkheid het probleem voor te leggen aan de zogenaamde UFO, waarin bestuur, kamerfractie en bewindslieden regelmatig overleg plegen. „Ik heb er ook geen behoefte aan anderen erbij te halen om je gelijk te krijgen. En dan was ik ook afgetreden”.

Wijnand zegt niets te voelen voor suggesties om te gaan samenwerken met PSP en CPN. We moeten wel met de PvdA samenwerken, zegt hij.

Op de vraag of andere mensen deze moeilijkheden ook zouden hebben gehad, zegt Wijnand: „Mogelijk van niet. Misschien ben ik inderdaad geen samenbindende figuur. Maar bij de evaluatie van ons functioneren kwam toch duidelijk naar voren, dat er niet naar elkaar geluisterd werd. Alleen de kritiek op ons functioneren die daarbij naar voren kwam had een reden moeten zijn onze zetels ter beschikking te stellen”. Op de vraag of hij opnieuw voorzitter zou willen worden, zegt hij: „Als de stemming op het kongres sterk verdeeld is, dan duidelijk niet. Dat zou alleen bij een heel eensgezinde partij mogelijk zijn”.

Na zijn ervaringen als lid van de kommissie-Trip zegt Jaap de Jong wel verrast te zijn geweest door het opstappen van de zeven bestuursleden. „Daar was het wel mogelijk te praten en tot konklusies te komen”. Wijnand zegt hierover, dat het moeilijker wordt naarmate er konkretere uitspraken moeten worden gedaan.

Op de vraag waarom het partijbestuur niet zijn zetels beschikbaar heeft gesteld in een eerder stadium, zegt Jaap de Jong, dat daarvoor nodig is, dat elk individueel bestuurslid dat moet willen.

Jaaps veto over de aanvankelijk door Wijnand voorgelegde tekst komt voort uit het feit dat hij „het kader van die tekst veel te eng vond”. Hij verwijt de groep van zeven naar een machtsmiddel gegrepen te hebben. Voor een deel ligt de breuk in het bestuur ook aan een niet te overbruggen sfeer van wantrouwen. „Er is bij sommigen in de partij ook een sfeer van „het moet nou maar eens uit zijn en de klub die het aflegt moet dan maar oprotten”. Jaap zegt in principe bereid te zijn bestuurslid te zijn. „Maar ik ben de verpersoonlijking van een richting. En als de zaak niet breekt is het de vraag of het verstandig is zo iemand weer in het bestuur op te nemen”.

Ekstra kongres

Op 1 oktober zal een ekstra PPR-kongres worden gehouden om besluiten te nemen over de gedragslijn die de partij zal volgen om te voorzien in de situatie die is ontstaan door het aftreden van het partijbestuur. Het kongres wordt voorbereid door de kerngroep. De afgevaardigden voor dit buitengewone kongres dienen voor 19 september te zijn opgegeven aan het partijburo, Singel 277, Amsterdam, op formulieren die daarvoor aan de aktiecentra worden gestuurd.

In verband met de grote haast wordt iedereen verzocht de afgevaardigde zo snel mogelijk op te geven. Zoals bekend kunnen aktiecentra op de tien leden één afgevaardigde sturen.

De kerngroep van 27 augustus heeft zich gebogen over de vraag wat haar te doen staat. Het resultaat van dit beraad zal in de volgende PPRAK, van 16 september, worden bekendgemaakt.

Via mailings worden de sekretarissen van de aktiecentra tijdig voorzien van alle noodzakelijke informatie.

